

Klinik Psikolojide Etik

Klinik Psikolojide Etik Problemlerle İlişkili Konular

- a) Klinik yeterlilik
- b) Klinik psikoloji eğitimi
- c) Etik eğitimi
- d) Psikologlar, klinik psikologlar ile ilgili (varsa) yasa, etik yönetmelikler, özgül etik yönergeler

a) Klinik Yeterlik

- Klinik yeterlilik (clinical competence) kavramı klinik psikoloji eğitiminin ve bu programların akreditasyonunun dayandığı ölçütlerin omurgasıdır.
- Bu ölçütler etik ve yasal konular, değerlendirme, müdahale ve farklı yaş grupları ile o toplumdaki değişik gruplarla deneyimin bir bütünü olarak tanımlanır.
- Pek çok ülkede klinik psikoloji programlarının akreditasyonu, klinik yeterliliğin geliştirilmesine ve değerlendirmesine büyük önem verir.

TPD Etik Yönetmeliđi'nin Yetkinlik ve Yeterlik Maddeleri:

- Kişinin sadece yetkinliğini elde ettiği alanlarda eğitimi, kişilik özellikleri, deneyimi ve becerileri çerçevesinde çalışması gerektiğini,
- Eğer kişinin kendi uzmanlık alanı dışındaki bir uzmanlık alanında herhangi bir çalışmaya girişmeden önce mutlaka ciddi bir biçimde bu alan için yeterli mesleki bilgi, donanım, deneyime sahip olup olmadığını değerlendirmesi gerektiğini,
- Eğer kişi kendini yetkin bulmuyorsa önce gerekli eğitim ve/veya süpervizyonu almasını veya hizmet alacak olanı yetkin bir meslektaşına havale etmesini vurgular.

b) Klinik Psikoloji Eğitimi

- Klinik Psikoloji alanda verilen özenli eğitimler, klinik psikologların ülkenin sağlık sisteminde kabul ve saygı görmesi açısından da son derece önemlidir.
- Tüm dünyada kaliteli klinik psikoloji programlarının çoğu, bu programlara çok özenli bir seçim prosedürü ile đrenci alırlar (başvuranların kişilik özellikleri, alan bilgileri, genel yetenekleri, başarı düzeyleri vb.).

c) Etik Eğitimi

- Etik yeterlilik, etik yönetmelikleri anlayıp, etik durumları analiz edebilmeyi ve onları çözmeyi gerektirir.
- Kaygan bir zemin oluşturan etik ikilemler hepimizin her zaman karşısına çıkar. Bunların ihlale dönüşmeleri
  - i. Yönetmelikler ihmal edildiğinden,
  - ii. Dikkatsizlikten ve özensizlikten,
  - iii. Yönetmelikle savaşılan bir tutum içinde olan bazı bireylerin kasti ve büyüklenmeci bir tavırla maddeleri çiğnemelerinden,
  - iv. Azalan fiziksel veya zihinsel yetersizliklere bağlı olarak ortaya çıkabilir.

Karmaşık durumlarda etik karar verme konusunda önerilen adımlar:

- İlk adım konunun gerçekten etik bir mesele olup olmadığının irdelenmesidir. Bazen konu tamamen hukuki, ya da şahsi anlaşmazlıklardan ibaret olup meslek etiği ile alakalı olmayabilir.
- Çözüm için var olan etik yönetmeliklere ve konu ile alakalı olabilecek tüm maddelere bakılmalıdır.
- Kararı etkileyecek tüm kaynakları (kanunlar, yönergeler) gözden geçirilmelidir.

- Danışabilecek iyi bir meslektaş ve tek başınıza emin olunamayan konuları beraberce düşünmek de iyi bir stratejik adımdır.
- Daha sonraki safhada tüm tarafların hakları, sorumlulukları ve hassasiyetleri değerlendirilir; olası farklı kararlar üretilir. Her bir kararın varacağı noktanın düşünülmesi önerilir.
- En son adımda üretilen olasılıklardan birisi seçilir ve uygulamaya konur.

Klinik Psikologların Sıkça Karşılaştığı Etik İkilemler ve İlgili Çalışmalar

Pek çok ülkede yürütülen araştırmalarda en sık rastlanan etik ihlaller arasında

- birinci sırada gizlilik;
- ikinci sırada sınırların net olmaması (çoklu ilişkiler)
- üçüncü sırada ise ödeme sorunları yer almaktadır.

Ayrıca gizli bilgilerin açıklanması ile hizmet alanlara zarar verilmesi de (fiziki ya da cinsel) önemli ihlal kategorileri arasındadır.